ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України «Про внесення змін до статті 18 Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо вдосконалення порядку надання медичних послуг з інструментальної діагностики»

1. Мета

Проєкт Закону України «Про внесення змін до статті 18 Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо вдосконалення порядку надання медичних послуг з інструментальної діагностики» (далі – Законопроєкт) розроблено з метою вдосконалення правового регулювання надання медичних послуг з інструментальної діагностики, усунення корупційних ризиків, забезпечення прозорості фінансових потоків у закладах охорони здоров'я державної та комунальної форм власності, а також захисту фінансових інтересів пацієнтів у рамках реалізації Програми медичних гарантій. Основною метою є запровадження цивілізованої моделі взаємодії між державними та комунальними закладами охорони здоров'я та приватними надавачами послуг, що розміщуються на їх території, шляхом переходу від моделі безпосередньої оплати послуг пацієнтами до моделі «бізнес для бізнесу», де замовником діагностичної послуги виступає медичний заклад та зменшення штучного направлення пацієнтів до приватних закладів охорони здоров’я, коли така послуга мала б бути надана за рахунок Програми медичних гарантій.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

На сьогодні в Україні поширена практика, коли заклади охорони здоров'я державної та комунальної форм власності передають в оренду частину своїх приміщень приватним суб'єктам господарювання для надання послуг з інструментальної діагностики (зокрема, комп'ютерної томографії, магнітно-резонансної томографії, ультразвукової діагностики тощо). З одного боку, це дозволяє компенсувати нестачу сучасного діагностичного обладнання в державних і комунальних лікарнях. З іншого боку, сформована модель генерує значні системні проблеми та порушує права пацієнтів. Лікарі державних та комунальних закладів часто направляють пацієнтів до приватних діагностичних центрів, розташованих на території цих же лікарень. При цьому пацієнт змушений оплачувати вартість дослідження з власних коштів безпосередньо приватному суб'єкту господарювання, незважаючи на те, що відповідна послуга може бути покрита Програмою медичних гарантій і профінансована Національною службою здоров'я України (НСЗУ).

Така ситуація створює умови для «тіньової» приватизації лікувального процесу, подвійного фінансування одних і тих самих послуг та формування конфлікту інтересів у медичних працівників. Крім того, це порушує принцип

СЕД АСКОД Міністерство охорони здоров'я України
ДОКУМЕНТ № 05.3.0/37828/2-26 від 11.07.2026
Сертифікат 04AF212836405D99040000001D9A2D008362EC00
Підписувач Ляшко Віктор Кирилович
Дата підписання: 11.07.2026
Дійсний з 30.12.2025 0:00:00 по 29.12.2027 23:59:59

безоплатності медичної допомоги в межах гарантованого державою пакету.

Необхідність прийняття проєкту акта зумовлена потребою кардинально змінити цю парадигму. Законопроєкт пропонує заборонити приватним суб'єктам господарювання, що орендують площі в державних і комунальних лікарнях, стягувати плату безпосередньо з фізичних або юридичних осіб. Натомість такі послуги повинні надаватися виключно на підставі договорів із самими закладами охорони здоров'я. Це означає, що лікарня, яка отримує кошти від НСЗУ за лікування пацієнта, буде самостійно розраховуватися з приватним діагностичним центром за надану інструментальну діагностику. Це гарантуватиме безоплатність послуги для пацієнта, посилить контроль з боку керівництва лікарень за доцільністю призначень та усуне корупційну складову.

3. Основні положення проєкту акта

Законопроєктом пропонується внести зміни до статті 18 Основ законодавства України про охорону здоров'я.

Зокрема, статтю доповнюється новою частиною, якою встановлюється заборона надання медичних послуг з інструментальної діагностики суб’єктами господарювання приватної форми власності, що розміщені на території державних чи комунальних закладів охорони здоров'я, за плату від юридичних і фізичних осіб. Надання таких медичних послуг допускається виключно на підставі договорів, укладених із самими закладами охорони здоров’я, на території яких розміщені ці приватні суб’єкти. Кабінету Міністрів України надається повноваження встановлювати інші виняткові випадки або порядки надання таких послуг. З метою забезпечення плавного переходу до нової моделі та надання часу медичним закладам і бізнесу для переукладання договорів, передбачено, що Закон набирає чинності з 1 січня 2027 року.

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі нормативно-правові акти:

Конституція України;

Основи законодавства України про охорону здоров'я;

Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»;

Закон України «Про оренду державного та комунального майна»;

Цивільний кодекс України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту акта не потребує додаткових витрат із державного та/або місцевих бюджетів України.

Оплата послуг приватної інструментальної діагностики здійснюватиметься в межах тарифів Програми медичних гарантій, які заклади охорони здоров'я вже отримують від НСЗУ за відповідними пакетами медичних послуг.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт акта потребує проведення процедури громадського обговорення відповідно до вимог Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики».

Враховуючи значний вплив на ринок медичних послуг, проєкт акта потребує проведення публічних консультацій з громадськістю, асоціаціями приватних медичних закладів, благодійними фондами у сфері охорони здоров'я та організаціями захисту прав пацієнтів.

Проєкт акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Проєкт акта потребує погодження з Міністерством фінансів України, Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством економіки, довкілля та сільського господарства України, Антимонопольним комітетом України, Державною регуляторною службою України, Національною службою здоров'я України та Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.

Проєкт акта потребує проведення правової експертизи у Міністерстві юстиції України.

7. Оцінка відповідності

Проєкт акта не містить положень, що стосуються зобов’язань України у сфері європейської інтеграції.

Проєкт акта не містить положень, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Проєкт акта не містить положень, які впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

У проєкті акта відсутні положення, які містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов’язаних з корупцією.

Проєкт акта не містить положень, які створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводилися.

Проєкт акта потребує направлення до Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України для проведення експертизи на відповідність зобов’язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву

Європейського Союзу (acquis ЄС).

Проєкт акта потребує направлення до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

8. Прогноз результатів

Реалізація Законопроєкту матиме значний позитивний вплив на захист прав пацієнтів, ринкове середовище та систему охорони здоров'я загалом.

Вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	**Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону**	**Пояснення очікуваного впливу**
Громадяни (Пацієнти)	Позитивний	Зниження фінансового тягаря на домогосподарства. Пацієнтам більше не доведеться платити власні кошти за інструментальну діагностику, якщо вони лікуються в державному/комунальному закладі.
Державні та комунальні заклади охорони здоров'я	Позитивний	Зростання контролю над процесом діагностики пацієнтів. Лікарні стануть єдиним центром відповідальності за лікування.

Міністр охорони здоров'я України **Віктор ЛЯШКО**

«____» _____ 2026 року